

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.050.5.2025.PP
3592847.14267978.11508469
Warszawa, 29-01-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Posła Piotra Kandyby w sprawie rezerwatu przyrody Świder o nr K10INT7352 przedstawiam poniższe informacje.

Rezerwat przyrody Świder został ustanowiony na mocy zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 stycznia 1978 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. Nr 4, poz. 20), wydanego na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 25, poz. 180, z późn. zm.). Celem ochrony tego rezerwatu jest meandrująca rzeka Świder. Takie ukierunkowanie funkcji spełnianej przez rezerwat przyrody Świder determinuje długoterminowe planowanie jego ochrony, realizowanej za pomocą planu ochrony.

W świetle art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.) plan ochrony ustanawia się w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia. Z tych też względów, przepisy powoływane w tej drodze do życia, ukierunkowane na cel ochrony rezerwatu, winny charakteryzować się stabilnością, którą przy meandrującym charakterze przedmiotowej rzeki Świder trudno jest utrzymać.

Na przestrzeni lat, liczonych od dnia utworzenia przedmiotowego rezerwatu przyrody, koryto rzeki Świder w wielu swoich miejscach zmieniło swój bieg. Skomplikowany charakter granicy rezerwatu przyrody Świder wymusza niejako, przed przystąpieniem do opracowywania dla niego planu ochrony, konieczność rozpoznania zakresu tego zjawiska. Z tych też względów, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie uznał za zasadne w pierwszej kolejności opracowanie jak najdokładniejszego odwzorowania granicy rezerwatu przyrody Świder, opisanej w ww. zarządzeniu Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego. Na ten cel pozyskano od Starosty Otwockiego zgodne ze stanem na 1978 r. podkłady mapowe z wytyczoną ewidencyjnie rzeką Świder i Mienia. Ponadto, zlecono uprawnionemu geodecie sporządzenie ekspertyzy w zakresie sposobu wyznaczania 20 metrowego pasa terenu przyległego do rzeki w przypadku skarp rzecznych. Na podstawie uzyskanych w ten sposób informacji ustalono, że w chwili obecnej koryto rzeki Świder na części swojej długości wykracza poza obszar objęty ochroną w 1978 r. Obowiązujące przepisy prawa nie przewidują możliwości powstania, wraz

ze zmianą koryta rzeki, formy ochrony przyrody bez odpowiedniego aktu prawnego. Innymi słowy, rzeka, która meandrując wykroczyła poza granice koryta, zgodne na dzień wydania zarządzenia Ministra, przestała wchodzić w skład rezerwatu przyrody Świder.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie mając na względzie wyznaczony cel ochrony rezerwatu przyrody Świder, podjął działania zmierzające do włączenia w tych miejscach samej rzeki do obszaru chronionego. W związku z tym, że rzeka, po zmianie swojego biegu, znajduje się na nieruchomościach osób prywatnych, w 2018 r. skierowano do Staroty Otwockiego wniosek o podjęcie stosownych kroków i przejęcie na rzecz Skarbu Państwa tego obszaru jako gruntów pod wodami płynącymi. Do dnia dzisiejszego nie została udzielona odpowiedź na ten wniosek, co pozwala domniemywać, że postępowanie w tej materii nie zostało zakończone.

Należy przy tym zauważyć, że trudności związane z ustanawianiem planów ochrony dla rezerwatów przyrody mają ogólnopolski charakter i nie dotyczą wyłącznie województwa mazowieckiego. Wynikają w głównej mierze z ograniczonych zasobów finansowych i kadrowych, będących w dyspozycji regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, jakie mogą być przeznaczane na tworzenie tego rodzaju aktów prawnych. Należy także zaznaczyć, iż pomimo istniejących ograniczeń Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie podejmuje starania w kierunku zwiększenia tempa procesu ustanawiania planów ochrony dla rezerwatów przyrody. W tym celu podejmowane są m.in. działania w celu pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, takich jak Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Dzięki tym staraniom stale wzrasta liczba opracowywanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody na terenie województwa mazowieckiego. Należy w tym miejscu dodać, że w województwie mazowieckim zlokalizowane są 192 rezerwaty przyrody o powierzchni od kilku do niemal 1 tys. ha

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, biorąc pod uwagę istniejące zagrożenia dla rezerwatu przyrody Świder, w tym postępującą urbanizację terenów sąsiadujących z tym obiektem, przystał na wysuniętą przez Prezydenta Miasta Otwocka propozycję współpracy w tym zakresie. Prezydent Miasta Otwocka wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z inicjatywą sporządzenia dokumentacji przyrodniczej dla rezerwatu przyrody Świder. Na ten cel organy te zawarły porozumienie nr RDOŚ/13/2023, w ramach którego Prezydent Miasta Otwocka zobowiązał się wykonać inwentaryzację przyrodniczą oraz uregulować kwestię granicy rezerwatu przyrody, aby odpowiadała ona stanowi faktycznemu w terenie. Wraz z tymi działaniami ma być przeprowadzona aktualizacja ewidencji gruntów i budynków w zakresie przekwalifikowania gruntów, które obecnie znajdują się pod wodami płynącymi, a które na dzień uznania rezerwatu przyrody nie stanowiły wód płynących. Zakres sporządzanego przez Prezydenta Miasta Otwocka opracowania sprawia, że będzie mogło być ono wykorzystane do opracowania planu ochrony dla rezerwatu przyrody Świder. Zawarcie ww. porozumienia zdeterminowało możliwość podjęcia w tym zakresie dalszych kroków przez Regionalnego Dyrektora Ochrony

Środowiska w Warszawie. Zakres obowiązków objętych porozumieniem sprawia bowiem, że dopóki będzie ono znajdować się w obrocie prawnym, nieracjonalnym będzie wydatkowanie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie środków publicznych na cele w nim określone. Doprowadziłoby to bowiem do powielenia działań realizowanych już przez inny organ.

Ze względu na brak informacji o podejmowanych działaniach zmierzających do ustanowienia planu ochrony dla przedmiotowego rezerwatu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, pismem z dnia 16 grudnia 2024 r. znak: WPN-I.6205.356.2024.AZ wystąpił do Prezydenta Miasta Otwocka z pytaniem o postęp prac nad dokumentacją na rzecz przygotowania projektu planu ochrony. Do dnia dzisiejszego do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie nie wpłynęła odpowiedź w ww. zakresie

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/